

Dinsdag 19 december 1916 – ochtendeditie

Belgische geïnterneerden.

Wegens een geschil tussen de regering en de eigenaar van de lokaliteit, waarin de in Tiel tewerkgestelde geïnterneerde Belgen gehuisvest zijn, over de prijs van de huisvesting, zullen de Belgen vermoedelijk allen naar het kamp terugkeren. In de papierfabriek en een der metaalwarenfabrieken zijn ze reeds ontslagen.

De deportaties van Belgen.

Havre, 18 december. Schollaert, de voorzitter van de kamer, heeft vandaag een brief ontvangen van James Lowther, de voorzitter van het Lagerhuis, in antwoord op de oproep, die Belgische werklieden ter bestrijding van de wegvoeringen tot hem hebben gericht. De brutale en cynische behandeling, aldus Lowther, door de Duitse overheid en haar trawanten toegepast, heeft de gehele beschaafde wereld tot verontwaardiging gebracht, vooral de Engelse arbeidersklasse, die haar eigen zaak met die van België heeft vereenzelvigd en dit zal blijven doen.

Het wekelijkse communiqué over de krijgsverrichtingen aan het Belgische front van 10 tot 16 december luidt.

In het begin der afgelopen week is het wederzijds artillerievuur en het vuur van het loopgraafgeschut in hevigheid toegenomen. Dat leidde tot een voortdurend gevecht, gedurende hetwelk de Belgische batterijen zware schade hebben toegebracht aan de Duitse verdedigingswerken.

Ten einde van het verkregen resultaat partij te trekken, hebben Belgische batterijen van elk kaliber geslaagd vernielingsvuur gericht

op de vijandelijke verdedigingswerken in de omstreken van Diksmuide.

Wij hebben vastgesteld dat het vuren doel trof in de vakken van Het Sas en Steenstrate.

Geweer- en machinegeweervuur is elke nacht gewisseld, vooral in de omstreken van Steenstrate.

Duitse patrouilles trachtten de Belgische vooruitgeschoven posten van Oud-Stuivekenskerke en het Veerhuis te naderen, doch werden door geweervuur en handgranaten gemakkelijk afgeslagen.

Het slechte weer en de mist hebben de bedrijvigheid van onze vliegers haast geheel verhinderd.

De wegvoering van Belgen.

De Tijd bevat de tekst van het tweede protest van kardinaal Mercier tegen de wegvoering van Belgen naar Duitsland. Het is een repliek op het antwoord van baron von Bissing op het eerste protest. In dat antwoord zegde de gouverneur-generaal o.m.:

“Bij de uitvoering van de verordeningen, getroffen met het oog op de werklozen, zijn er voor mijn bestuur een reeks moeilijkheden opgerezen, die ook voor de bevolking onaangenaamheden meebrengen. Dat alles had kunnen vermeden worden, als de gemeentebesturen het door een gepast optreden hadden mogelijk gemaakt, de uitvoering van deze maatregelen eenvoudiger en doelmatiger te doen geschieden. Onder de tegenwoordige omstandigheden moest tot een meer omslachtig handelen worden overgegaan, zodat er vooreerst een bredere kring van personen in betrokken wordt. Maar er zijn voorzorgen genomen, om vergissingen zoveel mogelijk te beperken. Bepaalde klassen van beroepen zijn

vrijgesteld van de verplichting, om zich te komen aanmelden en gegronde klachten van afzonderlijke personen worden ofwel dadelijk in aanmerking genomen ofwel doorgezonden, om elders onderzocht te worden.

Uit het voorgaande zal uwe eminentie wel willen inzien, dat het onmogelijk is aan uw wens tot intrekking der genomen maatregelen te voldoen; dat echter, ook ondanks de moeilijkheden, die zich hebben voorgedaan, datgene geschiedt en wat bij de uitvoering der maatregelen in het belang van allen kan geschieden.”

Kardinaal Mercier spreekt er in de eerste plaats zijn teleurstelling over uit, dat na zijn eerste protest de toepassing van de maatregelen, waartoe het Duitse bestuur zich verplicht acht, niet is opgeschort, tot die maatregelen aan een nader onderzoek waren onderworpen, en zegt dan verder:

“ - - de aanwerving van de zogenaamde werklozen gebeurt merendeels zonder in het minst rekening te houden met de aanmerkingen der plaatselijke overheden. Verscheidene verslagen, die ik in mijn bezit heb, getuigen, dat de geestelijken worden verwijderd en dat de burgemeesters en gemeenteraadsleden gewelddadig tot zwijgen gedwongen worden. De aanwervers staan bijgevolg voor onbekenden, waartussen zij willekeurig hun keuze doen.

Voorbeelden van hetgeen ik beweert, zijn er in overvloed. Ik geef er hier, onder vele andere, twee, die zeer onlangs voorvielen en die ik ter beschikking houd van uwe excellentie.

De 21^e november had de aanwerving plaats in de gemeente Kersbeek-Miskom. Op de 1325 inwoners der gemeente, haalden de aanwervers er 94 weg; troepsgewijze, zonder onderscheid van

maatschappelijke stand of van beroep: zonen van landbouwers, kostwinners van bejaarde en zwakke ouders, vaders, die vrouw en kinderen in ellende achterlaten, allen voor hun familie zo nodig als het dagelijks brood. Twee families zagen zich ieder vier zoons tegelijk afnemen. Op de 94 weggevoerden waren twee werklozen. In de streek van Aarschot geschiedde de rekrutering de 23^e november; te Rillaar, te Gelrode, te Rotselaar werden met geweld en niettegenstaande al hun protesten jongelieden weggevoerd, die de steun zijn van een weduwe; boeren, hoofden van een talrijk gezin – een van hen, die de vijftig al voorbij is, heeft 10 kinderen – die het land bebouwden, vee bezaten en nooit een stuiver van de openbare liefdadigheid hadden ontvangen.

In de kleine gemeente Rillaar heeft men 25 jongens van 17 jaar weggevoerd.

Uwe excellentie zou gewild hebben, dat de gemeentebesturen medeplichtig waren geworden aan deze hatelijke aanwervingen? Krachtens hun wettelijke positie en in geweten konden zij dat niet. Maar zij konden de aanwervers inlichten en daarvoor waren zij de aangewezen personen. De priesters, die beter dan wie ook de lagere volksklassen kennen, zouden een kostbare hulp zijn voor de aanwervers. Waarom weigert men hun medewerking?

Aan het einde van uw schrijven herinnerde uwe excellentie eraan, dat de mannen, die een vrij beroep uitoefenen, niet verontrust worden. Als men alleen de werklozen wegvoerde, zou ik deze uitzondering begrijpen. Doch als men doorgaat met zonder onderscheid alle gezonde mannen aan te werven, is deze uitzondering niet gerechtvaardigd.

Het zou onbillijk zijn, de deportatie alleen op de werkende klasse te laten drukken. De burgerklasse moet haar deel hebben in het offer,

dat de bezetter oplegt aan de natie, hoe wreed het ook mag zijn, en juist omdat het zo wreed is. Talrijk zijn de leden van mijn geestelijkheid, die mij verzocht hebben een plaats in de eerste rijen der vervolgdten voor hen op te vragen. Ik tekende hun aanbod op en met fierheid leg ik het u voor.

Ik wil nog geloven, dat de overheden van het keizerrijk hun laatste woord niet gesproken hebben. Zij zullen denken aan ons onverdiende lijden, aan de afkeuring van de beschaafde wereld en aan de straf van God.”

Dinsdag 19 december 1916 – avondeditie

Voor krijgsgevangen en weggevoerde Belgen.

In de op 30 november verlopen drie maanden is de arbeid van de Belgische afdeling te 's Gravenhage van het Internationaal Liefdewerk voor Krijgsgevangenen en Gewonden weer toegenomen. In deze drie maanden werden 27.946 pakketten aan Belgische krijgsgevangenen in Duitsland verzonden.

Het totaal der verzonden pakketten sedert de oprichting van de afdeling op 27 mei 1915 bedraagt: voor de geadopteerden door het Werk of door peetouders 68.825, voor anderen 40.929, totaal 109.754. Voor het samenstellen van zijn pakketten heeft het Werk 155.436 gulden uitgegeven aan levensmiddelen en versnaperingen, zoals: brood, beschuit, ontbijtkoek, chocolade, rijst, havermout, gedroogde groenten, spek, vlees- en visconserven, boter, margarine, tabak, sigaren, zeep, enz.

Thans houden 65 personen zich op het bureau bezig, o.a. met het in ontvangst nemen van bestellingen, met de briefwisseling, het

verstrekken van inlichtingen, het maken van propaganda, het verpakken van de postpakketten, het opstellen van de verzendingspapieren en de boekhouding. Onder die 65 personen zijn 16 soldaten, Belgische geïnterneerden.

In de loop van het laatste kwartaal zijn de geldmiddelen der afdeling toegenomen, dank zij de opbrengst van de weldadigheidsverkoop, die plaats had in Pulchri Studio in de loop van november. Het schitterende resultaat van deze verkoping stelde de afdeling in staat, het getal der aangenomen behoeftige krijgsgevangenen met 500 te vermeerderen. Dit aantal is nu 5000 krijgsgevangenen, die geregeld twee pakketten per maand ontvangen. De namen en adressen van deze geadopteerden worden genomen van de lijsten, die het centraal comité van het Werk te Havre aan de afdeling toezendt en die zonder onderscheid namen van Vlamingen en Walen bevatten. Nooit heeft het Werk verschil gemaakt of zal het verschil maken tussen de twee stammen: het steunt al de in Duitsland krijgsgevangen Belgen.

Bovendien zal de afdeling een gedeelte van haar geldmiddelen besteden tot verlichting van het lot van weggevoerde Belgen. Voor dit doel wordt 5000 gulden van de geldmiddelen der afdeling afgezonderd, welke geldmiddelen dientengevolge weer versterking behoeven.

Het wegvoeren der Belgische burgers.

Havre, 19 december. De Belgische kamerleden en senatoren, die in België gebleven zijn, hadden aan generaal von Bissing gevraagd af te zien van de deportaties. Von Bissing heeft geantwoord, dat hun verzoek niet ingewilligd kon worden. De kamerleden en senatoren protesteren nu met een nieuwe brief, waarin ze zeggen, dat, zo er in België werklozen zijn, de verantwoordelijkheid daarvoor noch de bondgenoten, noch hen treft, maar wel de Duitse overheid, die alles

in het werk gesteld heeft om de industrie van machines te beroven. De buurtspoorwegen zijn van de rails beroofd. En nu beschouwt de Duitse overheid wat er over is van alles wat een vrij volk in een tijdperk van meer dan een halve eeuw ten koste van veel arbeid had gemaakt. De geschiedenis zal het oordeel over uw bewind uitspreken en over de uitbuiting en de ontvolking van de bezette provincies ten bate van het strijdende Duitsland en deze zullen niet voltooid worden zonder dat een protest van het openbare geweten door de wereld weerklinkt.

Uit België.

Keulen, 19 december. Omtrent de aan de Belgische bevolking opgelegde oorlogsschatting van 300 miljoen frank verneemt de correspondent te Brussel van de Kölnische Volkszeitung: daar er van de grondwettige organen van de negen Belgische provincies, acht provincies elke medewerking aan de financiële regeling der belasting geweigerd hadden, werden voor deze provincies de militaire gouverneurs gemeenschappelijk met de burgerlijke presidenten gemachtigd de nodige maatregelen met bindende kracht te nemen. De weigerende houding van de Belgische provinciale raden laadt op hen de volle verantwoordelijkheid voor alle gevolgen, die er mogelijkwijs voor het land daaruit kunnen voortvloeien. De financiële regeling zal er echter niet van betekenis de invloed van gevoelen.

De wegvoering van Belgen naar Duitsland.

Het kamerlid de heer Duys, bevreesd dat zijn interpellatie omtrent de wegvoering van Belgen naar Duitsland, waarvan de behandeling niet kan plaats hebben voordat het antwoord van Duitsland op het betoog der Nederlandse regering ontvangen is, op de lange baan zou worden geschoven, heeft zich heden tot de minister van

buitenlandse zaken gevraagd om te vragen, hoe het met de zaak staat. Hem werd medegedeeld, dat onze regering het Duitse antwoord in de loop van deze week verwachtte, maar dat de minister inmiddels nog eens telegrafisch te Berlijn op bespoediging van het antwoord had aangedrongen.

Te Doetinchem is gisteren een Belg uit Duitsland aangekomen, hij was reeds bij Luik gevangen genomen.